

Дзіцячая мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

ГОД ВІДАННЯ 32-гі
№ 28 (1769)

Пятніца, 5 красавіка 1963 года.

Цана 4 кап.

У гэтым
нумары

НАДЗЕННЫЯ ПРАБЛЕМЫ РАЗВІЦЦЯ БЕЛАРУСКАГА
ВЫАУЛЕНЧАГА МАСТАЦТВА • ЖЫВЕ У ВЕСЦЫ ІНТЭЛІГЕНТ • СЯРОД
КНІГ • ГУМАР ЧЭХАСЛАВАЦКІХ СЯБРОЎ

ВЫСОКАЕ ПРЫЗВАННЕ

Ва ўсіх творчых калектывах нашай рэспублікі з гарачым адабрэннем успрынята мудрая і прычынавая размова пра шлях далейшага развіцця сацыялістычнага мастацтва, якая адбываецца на істарычнай сустрэчы кіраўнікоў партыі і ўрада з прадстаўнікамі мастацкага інтэлігенту краіны.

На агучаным сходзе кампазітарскай арганізацыі Беларусі, дзе абмяркоўваліся пытанні, узнятыя на гэтай сустрэчы, і ў дакладзе народнага аргтэста СССР Р. Шырмы, і ў прамовах усіх, хто выступаў у спрэчках, гучала адна думка: працаваць так, каб быць вартымі вялікай клопаты, якія працягваюць партыя аб работніках культурынага фронту.

— Нас вельмі непакоіць, — гаварыў Р. Шырма, — што ў апошні час у літаратуры, у музыцы і музычна-папулярнай незалежнасці, ідэяна-папулярнасці з'явіліся некаторыя з'явіліся. Як мы ведаем, некаторыя маладыя пісьменнікі, накітавалі Я. Бутушнікі, будучы ў замежных паездках, пачалі вельмі «свабодна» і безапаважна, у раз'ясненні, недаспелымі і незразумелымі гаварыць пра сваю краіну, пра сваіх сучаснікаў, перадаючы замежным рэцэнзентам, зусім не выпадкова і абстрактныя фармальныя тэрміналогіі, скажым, у творчасці некаторых маладых аўтараў і скульптараў. Гэта паганя за модным захаднім пільнымі, ігнараваннем перадаючымі буржуазным мастацтвам.

— Усё гэта на карысць ідэалагам капіталізму, — працягваў Р. Шырма. — Яны хацелі б паказаць усю нашу сацыялістычную культуру, развіццё творчых моладзі атрутаў абстрактнаму, мы павінны рапнуць амаганца за партыйнасці і народнасці мастацтва, ахоўваць маладых ад усёго таго, што прыводзіць да эстэтычнага загібання. І накіраваць іх увагу на адлюстраванне ў творчых нашай цудоўнай рэальнасці.

Музыказнаўца Л. Мухарынскія закруціла пытанне аб музычнай мове і заканамернасці яе развіцця.

— Кампазітары, — сказала яна, — павінны шукаць новых сродкаў выразнасці, пашыраць і ўзабагаціць ладава-рытмічную пабудову твораў, каб у спецыфічных музычных вобразах адлюстравалі нашу сучаснасць, падзеі сённяшняга жыцця. Аднак гэты творчы пошукі не павінны ператварацца ў самацэнзу, насць іштучны характар фанкі ідоўга прысці да дацэкафоніі; яны павінны іці па шляху, падказаным самім гістарычным развіццём нашай сацыялістычнай культуры, нашай грамадства.

Малады кампазітар Р. Бутушнікі заявіў на сходзе, што ў

нашай кампазітарскай арганізацыі, як і ў іншых арганізацыях краіны, у свой час мелі месца выпадкі неапраўданага захвальвання некаторых маладых аўтараў, «спячывання на плячы» дарэмна імі грахоў, якія б яны ні рабілі. Вось гэта — адна з прычын ідэйных арыўваў і памылак, выкрытых у творчасці моладзі і суворна раскрытыкаваных нашай партыяй.

Нашы маладыя кампазітары, як гаварыліся на сходзе, жывуць нейкім замкнёным, набітвым жыццём, адгародзіўшыся ад людзей, ад навакольнай рэальнасці.

— Чаму б не паехаць на навабудоў рэспублікі, на прадыямнасці і ў калгасы, — сказаў Ю. Семіяна, — як гэта робіць старэйшыя таварышы, нашы вопытныя майстры? Ад такіх паездак і сустрэч з прадстаўнікамі вытворчасці можна атрымаць надобна творчую зарадку, сапраўднае натхненне. Тады і пісаць музыку будзе значна лягчэй, бо відэаюча і рэальна будзе ўваляць сваю задуму, вобразы будучага твора.

— Замянінасці і адасобленасці чалавека ад калектыву, ад грамадства ні да чаго добрага не прывядзе, — працягваў гэтую думку Г. Вагнер. — Бо не выпадкова некаторыя з маладых аўтараў, далёкай ад сённяшняга дня, або паглыбляючы ў сіваю гісторыю, пішуць сумныя, меланхалічныя творы імпрэсіянісцкага характару. А ці шмат з'явілася за апошні час песень і інструментальных твораў на грамадзянска тэмы, глыбокага патрыятычнага гучання? На вялікі жаль, вельмі мала.

На сходзе гаварылася не толькі пра творца, але і пра маральнае аблічча кампазітарскай моладзі.

А. Казем, Ю. Семіяна, С. Акасаў і іншыя адзначалі, што ў рэспубліцы па-рапейскаму недастаткова відэа прапаганда класічнай музыкі і творчых беларускіх аўтараў, што філармонія не з'яўляецца ініцыятарам у гэтай важнай справе.

Кожны кампазітар павінен заўсёды жыць спрамай і клопатамі сацыялістычнага грамадства, пашыраць і ўзабагаціць ладава-рытмічную пабудову твораў, каб у спецыфічных музычных вобразах адлюстравалі нашу сучаснасць, падзеі сённяшняга жыцця. Аднак гэты творчы пошукі не павінны ператварацца ў самацэнзу, насць іштучны характар фанкі ідоўга прысці да дацэкафоніі; яны павінны іці па шляху, падказаным самім гістарычным развіццём нашай сацыялістычнай культуры, нашай грамадства.

Малады кампазітар Р. Бутушнікі заявіў на сходзе, што ў

КАНЦЭРТЫ НА ВЕСЦЫ

Народны ансамбль Віцебскага раённага Дома культуры вярнуўся з каровай гастроляў паездкі. Самодзейныя артысты далі канцэрты ў Бешанковічах, Чашніках і на чашніцкай папярэвай фабрыцы «Чырвоная зорка». Названым поспехам у гледач карыстаўся «Беларуская маладзёжная полька», беларускі народны танец «Цяпы», «Лявоніха», венгерскі рускі народны танец «Чардас» і «Вензелі», беларуская народная песня «Абарона», сатырычны частушкі на мясцовыя тэмы.

Калектыв ансамбля абнавіў сваю праграму. У яе ўключаны «Фантазія на беларускія тэмы», харэаграфіяныя карціны «Берагчы

гоняр хлебароба», танцы народнага СССР і краін народнай дэмакратыі.

За апошні час у далёкія вёскі выязджалі канцэртны тэксма калектывы мастацкага самадзейнасці Браслаўскага, Пастаўскага, Лёзненскага і іншых раённых дэмакультуры. Мастацкая агітбрыгада Дома культуры гарадскога пасёлка Верпаава наладзіла абслугоўванне ўсіх аддзеленаў мясцовага саўгаса.

У гэтыя дні хлебаробаў вобласці абслугоўваюць больш 200 калектываў мастацкага самадзейнасці.

БЕЛТА.

ШТУРМ КОСМАСУ ПРАЦЯГВАЕЦЦА

У адвадненасці з праграмай даследавання касмічнай прасторы і планет сонечнай сістэмы 2 красавіка 1963 года ў Савецкім Саюзе ажыццёўлены запуск касмічнай ракеты ў бок Месяца.

Апошняя ступень ракеты папарэдне была выведзена на прамакравую арбіту штучнага спадарожніка Зямлі, а затым стартвала і выйшла на задодзеную траекторыю руху.

На борце касмічнай ракеты ўстаноўлена аўтаматычная станцыя «Месяц-4» вагой у 1422 кілаграмы. Аўтаматычная станцыя «Месяц-4» дасягне раёна Месяца праз тры з паловай сутак.

Уся апаратура, устаноўленая на борце аўтаматычнай станцыі, працуе нармальна.

Сачынне за палётан станцыі, вызначнае параметраў яе траекторыі, прыём на Зямлі навуковай інфармацыі ажыццяўляюцца спецыяльным вымеральным комплексам на тэрыторыі Савецкага Саюза.

Згодна з працаванымі да цяперашняга часу вынікамі, рух аўтаматычнай станцыі адбываецца па траекторыі, блізкай да разліковай.

У 16 гадзін маскоўскага часу 2 красавіка 1963 года станцыя знаходзілася на адлегласці 50486 кіламетраў ад Зямлі над пунктам зямнога паверхні з каардынатамі 122 градусаў 37 мінут усходняй даўжыні і 38 градусаў 56 мінут паўночнай шырыні.

За першыя суткі палёту аўтаматычнай станцыі «Месяц-4» аддаліся ад Зямлі на 216 тысяч кіламетраў. Радыёсвязь са станцыяй падтрымліваецца ўстойліва на частце 183,6 мегагерца. Праведзена некалькі сеансаў траекторнага вымярэнняў з мэтай укладання параметраў траекторыі руху станцыі «Месяц-4». Тэлеметрычная інфармацыя, атрыманая з борта станцыі, паказвае, што ўся апаратура працуе нармальна. Ціск і тэмпература ўнутры станцыі падтрымліваюцца ў задодзеных межах.

У ноч з 2 на 3 красавіка было праведзена фатаграфаванне аб'екта на фоне зорнага неба. Крыніца абсерваторыі атрымала на фатаграфіі зображэнне аб'екта ў выглядзе зоркі, якая мае яркасць парадку 14,5 зоркавай велічыні.

ДОВАЯ СЛАВА

Добрая слава ідзе аб самадзейных артыстах Чачэрскага Дома культуры Буда-Кашалёўскага раёна. Яны часта гасці ў калгасах і саўгасах. Толькі за тры месяцы імі было арганізавана больш 15 канцэртаў з разнастайнай праграмай: песнямі, танцамі, настушкамі, інтэрмед'ямі, вершамі.

За апошні час удзельнікі мастацкай самадзейнасці выступілі ў канцэртах перад калгаснікамі сельгасарцелі імя Суворава, «Сцяг камунізма», імя Ільіча, рабачымі базаў «Узавраччэ» і іншымі.

Я. ЗАПЕСКІ Клопаты Максіма Клімянка

1.

Да старшын калгаса Імя Чапаева я зайшоў, калі ён гаварыў па тэлефоне з калгасам «Беларусь». Размова ішла аб сустрэчы прадстаўнікоў абедзвюх гаспадарак у Паліцку, прызначанай на наступны дзень для сумеснай паездкі ў Бранскую вобласць.

Мы пазнаёмліліся. Максім Аляксандравіч Клімянок расказаў мне:

— Летась у некаторых гаспадарках раёна вельмі добра раскармава дубін гатунку «Хуткарска-4» селекцыі Навазыхаўскай даследчай станцыі. Вось і мы рашылі яго разводзіць, купілі восем тон насення гэтага гатунку, за сем тон запісалі падшыфны калгас «Беларусь». Цяпер пасылаем людзей на машынах па куплены дубіны.

— Як зараз справы ў падшыфных?

— Наладжваюцца. Мы ў іх былі, яны да нас прыязджалі, і канвалі, як мы за чатыры гады пераадолелі свае эканамічны адставанне. Чапаецкі паматні падшыфнаму калгасу насеннем гатункова ячменю, кармамі давесці падшыфны, што за адзін год можа падноціць ураджайнасць бульбы, ячменю, льну. З гэтай мэтай яны ўгнюць патробоным чынам поўную частку калгаса «Беларусь», засеюць іх нашым насеннем і будучы дагля-

да высокіх камуністычных ідэалаў, арганічна чужое буржуазнае рэакцыйнае мастацтва.

Дастаткова блізка пазнаёмліцца з фармальнымі трукантамі і абстрактнымі рабусамаі сучаснай мадэрністаў, каб перанаканіцца ў тым, чым ітарасы і якую ідэалогію яны прапагандуюць.

Вось ужо больш паўстагоддзя абстрактныя фармальныя трукантаў загружавашчае музеі і выстаўкі ў гарадах Еўропы і Амерыкі і пачало працякаць нават у нашу краіну.

Рэалістычнае мастацтва заклікана служыць народу, паказваць з высокім прафесіянальным майстэрствам ідэалы і душэўную прыгажосць чалавека. Людзі ж, якія страцілі веру ў чалавека, страцілі сэнс і мэту ў жыцці і прапагандуюць чалавечаненавісцінасці твораў, прадаялі бізнесам ад мастацтва і сталі выкарыстаць самых ашалеўлых рэакцыйных колаў капіталістычных краін. Такія «мастакі» не патрабую ні прафесіянальнага майстэрства, ні глыбокай ідэі. Ім нічога не значыць, напрыклад, выліць на палатно фарбы, паспаць іх пяском і размазаць усё гэта мятлой, або зварыць кавалі металом і развесці на іх кансервыя блышнікі і абвясціць гэтую бягзядуліцу чарговым шаўдэрм мастацтва!

Мы, сацыялістычныя павінны трымаць у чысціні ідэалогію зброю і амаганца за сэрцы і душы людзей. Да гэтага і заклікае нас сёння Камуністычная партыя.

Мне пашанцавала ўдзельнічаць у сустрэчах кіраўнікоў партыі і ўрада з дзесяціма сацыялістычнай культуры. Прычынавая размова аб стане сацыялістычнага мастацтва, аб адказнасці сацыялістычнага мастацтва перад народам і партыяй дае падставу для сур'ёзнага раздум'я. Мы не можам заплюшчыць вочы на тое, што ў наша мастацтва пачалі працякаць перадаючы буржуазным мастацтвам і ідэям. Тым больш, што робіцца гэта ірардна пад выглядом наватарства, г. зн. пад выглядом таго, што да нас асабліва дорага. Бо мастацтва сацыялістычнага рэалізму — наватарства ў самым лепшым сэнсе гэтага слова. Яно дало творы, якіх не ведаў дагэтуль свет — творы высокіх і чыстых ідэй, глыбокага зместу і разнастайнай формы, творы партыйныя па духу, блізкія і зразумелыя народу. Дыпламан метаду сацыялістычнага рэалізму дастаткова шырокі. Ён умяшчае ў сябе не толькі розныя нацыянальныя школы, але і дае падставу для шырокага развіцця творчых індывідуальнасцей, почыркаў, стыляў. Абы толькі усё гэта служыла на карысць нашай народа, які будзе камунізм.

Заканамерны ў гэтым сэнсе і пошукі новых сродкаў выразнасці, якімі адначылася мастацтва сацыялістычнага рэалізму пасля вызвалення ад догматаў перыяду культуры асобы Сталіна. Больш багата стала мова нашых твораў, больш яркім, прафесіянальным жывапіс, больш выразнай пластыка, больш праўдзівымі сюжэты і кампазіцыі, больш народнымі тэндэнцыямі. Цяжка стала ў мастацтва Ілжывому пафасу, надуманасці, прыстасавальнасці, натуралізму, лагізму. Усё гэта з'явілася вынікам тых вялікіх гераічных намаганняў, якія правяла партыя і Цэнтральны Камітэт у барацьбе за ліквідацыю вынікаў культуры асобы.

ЗВАЖАЮТЦА НА ПРАКЦЫ

2.

Звычайна старшын калгасаў вядуць прыездаюча чалавека на жыццёдадоўчыя фермы або паказваюць яму свёрны. І мяне, прыянацца, здзіўляе, што Максім Аляксандравіч, ад'ехаўшы ад кан-

за аднаўленне ленынскіх норм ва ўсіх галінах нашай жыцця.

Аднак было б няправільна закрэсліваць усё, што рабілася ў мастацтве ў перыяд культуры асобы. І тады сумленны, адданы партыі і народу мастакі стваралі, укладваючы жар душы ў сваю працу, развіваючы і ўзабагачаючы скарбніцу сацыялістычнага мастацтва. І калі мы сёння хочам на справе, а не на словах развіваць велічныя традыцыі сацыялістычнага рэалізму, мы абавязаны беранга адносіцца да сваёй спадчыны, адразаваючы ў ёй хлусню і прыстасавальнасці ад сапраўдных наш-тоўнасцей, яўную кан'юктуршы-

ну ад шчырых забуджэнняў. Будучае заўсёды звязана з мінулым, і быць творцам будучыні можа толькі дасканалы вывучышы мінулае.

Нельга прымаць за наватарства паўтарэнне пройджаных ужо нашым мастацтвам фармальнасцей памылак і перайманне захадніх мод.

Да моладзі сёння павінна быць прыкавана наша асабліва ўвага — ім, маладым, належыць далей развіваць спадчыну бацькоў, за імі новае слова і ў мастацтве. Радасна бачыць, калі ў творчасці маладых мастакоў адчуваецца свежасць успрымання нашай жыцця, шчырае жаданне не спыніцца на дасягнутым, далей развіваць сваё прафесіянальнае майстэрства, шукаць больш дзейсныя формы і вывучаючы сродкі для раскрыцця багаці зместу нашай сацыялістычнага грамадства.

Нашы традыцыйныя рэспубліканскія выстаўкі заўсёды выгадна

канскага друку з абгрунтаваным і прафесіянальным аналізам творчасці мастакоў. Буныны арганізацыі. Інстытут стаіць у баку і ад вырашэння надзвычайна праблем эстэтычнага і мастацкага выхавання працоўных.

Праблемы гэтыя вельмі важныя, і вырашэнне іх, вядома, залежыць не толькі ад навуковых устаноў. Эстэтычная глухата, мастацкая неадукаванасць — вялікае зло, якое стаіць на шляху працягнення прыгажосці ў наш жыццё. Яно — гэта выдэцка пад выглядом навуковых работ, ірардыя носіць далікатны характар. Нельга не прыгадаць, напрыклад, у сувязі з гэтым выдэцка ў мінулым годзе Акадэміі навук БССР кнігу П. Масленікава «Гэматычны беларусы жывапіс». Трэба аддаць належнае аўтару, які імат чаго зрабіў на зборніку маладых мастакоў адчуваецца свежасць успрымання нашай жыцця, шчырае жаданне не спыніцца на дасягнутым, далей развіваць сваё прафесіянальнае майстэрства, шукаць больш дзейсныя формы і вывучаючы сродкі для раскрыцця багаці зместу нашай сацыялістычнага грамадства.

Нашы традыцыйныя рэспубліканскія выстаўкі заўсёды выгадна

АДКАЗНАСЦЬ ПЕРАД НАРОДАМ

В. ЦВІРКА, народны мастак БССР, старшыня Саюза мастакоў БССР

ад творчага жыцця мастацкай арганізацыі. Інстытут стаіць у баку і ад вырашэння надзвычайна праблем эстэтычнага і мастацкага выхавання працоўных.

Праблемы гэтыя вельмі важныя, і вырашэнне іх, вядома, залежыць не толькі ад навуковых устаноў. Эстэтычная глухата, мастацкая неадукаванасць — вялікае зло, якое стаіць на шляху працягнення прыгажосці ў наш жыццё. Яно — гэта выдэцка пад выглядом навуковых работ, ірардыя носіць далікатны характар. Нельга не прыгадаць, напрыклад, у сувязі з гэтым выдэцка ў мінулым годзе Акадэміі навук БССР кнігу П. Масленікава «Гэматычны беларусы жывапіс». Трэба аддаць належнае аўтару, які імат чаго зрабіў на зборніку маладых мастакоў адчуваецца свежасць успрымання нашай жыцця, шчырае жаданне не спыніцца на дасягнутым, далей развіваць сваё прафесіянальнае майстэрства, шукаць больш дзейсныя формы і вывучаючы сродкі для раскрыцця багаці зместу нашай сацыялістычнага грамадства.

Нашы традыцыйныя рэспубліканскія выстаўкі заўсёды выгадна

канскага друку з абгрунтаваным і прафесіянальным аналізам творчасці мастакоў. Буныны арганізацыі. Інстытут стаіць у баку і ад вырашэння надзвычайна праблем эстэтычнага і мастацкага выхавання працоўных.

Праблемы гэтыя вельмі важныя, і вырашэнне іх, вядома, залежыць не толькі ад навуковых устаноў. Эстэтычная глухата, мастацкая неадукаванасць — вялікае зло, якое стаіць на шляху працягнення прыгажосці ў наш жыццё. Яно — гэта выдэцка пад выглядом навуковых работ, ірардыя носіць далікатны характар. Нельга не прыгадаць, напрыклад, у сувязі з гэтым выдэцка ў мінулым годзе Акадэміі навук БССР кнігу П. Масленікава «Гэматычны беларусы жывапіс». Трэба аддаць належнае аўтару, які імат чаго зрабіў на зборніку маладых мастакоў адчуваецца свежасць успрымання нашай жыцця, шчырае жаданне не спыніцца на дасягнутым, далей развіваць сваё прафесіянальнае майстэрства, шукаць больш дзейсныя формы і вывучаючы сродкі для раскрыцця багаці зместу нашай сацыялістычнага грамадства.

Нашы традыцыйныя рэспубліканскія выстаўкі заўсёды выгадна

канскага друку з абгрунтаваным і прафесіянальным аналізам творчасці мастакоў. Буныны арганізацыі. Інстытут стаіць у баку і ад вырашэння надзвычайна праблем эстэтычнага і мастацкага выхавання працоўных.

Гэтымі днямі ў Гомелі адбыўся сход творчай інтэлігентнай вобласці. Сваімі ўражаннямі ад сустрэчы кіраўнікоў партыі і ўрада з дзесяціма літаратуры і мастацтва ў Маскве падзяліўся з удзельнікамі сходу народны мастак БССР З. Азгур. Наш фотакорэспандант Ул. Крук зрабіў гэты здымак у перапынку паміж пасяджэннямі: З. Азгур гутарыць з групай гомельскіх мастакоў.

Клопаты Максіма Клімянка

3.

Вялікі клопцы ў механічнай майстэрні паказалі нам адрамантаваныя машыны, гатовыя да выхаду ў поле. Дзяркі пахваліліся, што сёлета надываюць больш мала, чым у першыя месяцы 1962 года, бо каровы атрымліваюць добрае сена, цукровыя буркі, лубяны сілас. Кармоў для ўсёй жыўлявой хопіць да 20 мая. Па-гас-

падарску захоўваецца ў спірках гатуновае насенне яравых збожжавых, лубіну, гароху, льну.

У пятым годзе сямігадкі калгаснікі рашылі атрымаць у сярэднім з гектара пасеву: сто пудоў збожжавых, 135 цэнтнераў бульбы, 200 цэнтнераў цукровых буркоў, 300 цэнтнераў залёнай масы кукурузы, на 5,5 цэнтнера насення і валаска льну. Вытворчасць мяса будзе павялічана да 45 цэнтнераў (у забойнай вазе) на сто гектараў ворнай зямлі, а малака да 280 цэнтнераў на сто гектараў сельгаспадарчых угоддзяў.

Такія заданні па сіле калгасу імя Чапаева. Умовы для іх выканання створаны многімі папярэднімі гадамі напружанай працы камуністаў, камсамольцаў, усіх добраахвотных калгаснікаў. Цяжка пераацаніць ролю Максіма Аляксандравіча Клімянка ў развіцці грамадскай гаспадаркі, выхаванні калгаснікаў. Ён уздэдуў арцель роўна дзесяць гадоў таму назад. Становішча ў гаспадарцы было цяжкае. Але штомесечныя брыгадыны сходы, на якіх людзі адчулі сваю адказнасць за лёс калгаса, суровае пакаранне раскравалінікаў грамадзянскай уласнасці, рэгулярная выдача авансаў на працягні дасяглі аб'яднаць намаганні калектыву і накіраваць іх на ўдзельніцтва ў развіцці жыццёдадоўчы.

4.

У апошнія тры гады вялікую ролю адыграла Укараненне ўнутрыгаспадарчага разліку, аплата працягня калгаснікаў у залежнасці ад вынікаў гадавой вытворчай дзейнасці брыгады. Лепш сталі выконвацца сельгаспадарчыя

работы, выкарыстоўваюцца зямлі — гэтая аснова калгаснага багаці.

Па выніках 1962 года калгаснікам прышлося на працягненні ў сярэднім два кілаграмы збожжа і рубель грошай. Але не ўсе дзесяці брыгады аднолькава справіліся з планавамі заданнямі. Таму калгаснікі перадавалі трыццёр брыгады атрымалі на працягненні збожжа больш на 148 грамаў і грошай на сем капеек, а людзі адстаўшай чацвёртай брыгады атрымалі менш ад сярэднекалгаснага ўзроўню на 250 грамаў збожжа і грошай на 12 капеек. Рознасць невялікая, але калгаснікі лепшых брыгад ганарыцца сваімі здабыткамі, тады як адстаўшым няёмка, што падвалі калектыву і саміх сябе. Так у гаспадарчым разліку ўдала спадучаюцца матэрыяльны і маральныя стымулы да высокапрадукцыйнай працы.

5.

Заўсёды ўважліва да пытанняў эканамікі Максім Аляксандравіч з радасцю успрымаў запіску Мікіты Сяргеевіча Хрушчова «Аб некаторых пытаннях спецыялізацыі сельскай гаспадаркі ў Беларусі, прыбальтэйскіх рэспубліках і паўночна-заходніх абласцях Расійскай Федэрацыі». Гэты дакумент дае магчымасць прывесці ў дзеянне ішоў невыкарыстаныя рэзервы росту сельгаспадарчай вытворчасці, зніжэння сабекошту прадукцыі.

Гаспадарка калгаса імя Чапаева, на думку М. Клімянка, павінна развівацца па шляху лью-малочна-мясной спецыялізацыі. Добрая ўрадка льну гарантуюць высокія

грашовыя даходы. Часткова і карэнае паліпашанне сенажацей і выгнаў, разумная структура псеваў на ворнай зямлі дзавольні калгасу мець ужо ў 1965 годзе на сто гектараў угоддзяў 55 гадоў буйной рагатай жывёлы, у тым ліку 20 кароў. Урастуць рэсурсы гною, а на ўгноення глебе — урадкі.

Вырашана пашыраць птушкагадоўню. У калгасе налічана 1100 кур-ясаўчак, будучае птушкі на ішоў тысяч кур. Пагадоў сёння будзе паступова змяніцца і і канцы 1964 года свінаферма зусім ліквідуецца.

Размова, што ідзе на старонках газеты «Літаратура і мастацтва» аб жыцці і грамадскай ролі сельскай інтэлігенцыі, актуальная, патрэбная. Сапраўды, у вёсцы цяпер, як ніколі раней, багата інтэлігенцыі, і многія настаўнікі, спецыялісты сельскай гаспадаркі: урачы, прымаючы самы актыўны ўдзел у грамадскай жыццёвай, умела прапагандаюць рашэнні партыі ў масах.

Ін сакратару калгаснай партганізацыі мне даводзілася часта быць на брыгадных сходках. Звычайна абіраўся вельмі мала людзей, ды і тыя больш пажылога ўзросту. Чаму? На гэтыя пытанні можна адказаць адно: чытанне газет, гутаркі пра жыццё нашай краіны не вельмі цікавіць моладзь. Яна чула пра ўсё гэта на радыё, сама чытала ў газетках.

Хвалюе мяне і яшчэ адно пытанне. Як гэта ні парадасна, але іраціўнікі вёскі, звычайна, мала ведаюць пра справы іх роднай калгаса. Яны лепш пацярпелыя аб жыцці калгаса, чым агітатарам вельмі часта даводзіцца чуць напроці, што іх гутаркі дакладны адваротны ад гаспадарчых спраў сельгасарцелі. А між тым, можна было б шыроў выкарыстоўваць калгасныя радыёвузлы і праз іх сістэматычна інфармаваць працяжніцкі вёскі аб стане гаспадаркі калгаса, больш кваліфікавана і поўна, чым гэта часам робяць некаторыя агітатары.

Некалькі слоў хочацца сказаць пра наша Таварыства на распаўсюджванне палітычных і навуковых ведаў. Усе яго званні адарваны ад нізавых арганізацый, не цікавяцца іх работай, не памагаюць ім і не праводзяць са сваімі членамі ніякай работы. Раз у год сабралі членскія ўзносы, правалі справаздачна-выбарчы сход і зноў цэлы год пазываюць на тэлефон і нізавыя арганізацыі: «Прысьляйдце публікацыі!» Вы прыслалі мала публікацый? І выходзіць, што сутнасць работы раённага аддзялення Таварыства ў зборы публікацый — у славутай «спушчачы». Даўно пара адмовіцца ад падобных бюракратычных форм. Час як след наладзіць работу з лектарамі, папулярызаваць новыя метады лекцыйнай прапаганды, даць пра вышэйшых лектарскага майстэрства. Гэтым, мне здаецца, і павінна займацца кіраўнітва Таварыства на распаўсюджванне палітычных і навуковых ведаў.

Правільна накіраваць і наладзіць работу ўсёх звышніх культурна-масавай работы ў вёсцы — справа не лёгкая. У нас часта бывае так, што адзін чалавек — і сакратар партганізацыі і кіруе агіткалектывам ды яшчэ ўзачальвае народную дружыну па ахове парадку і г. д. Гэта, безумоўна, адмоўна адбіваецца на ўзроўні агітцыіна-масавай работы.

Гэтымі днямі ў Беларускай кансерваторыі ў сувязі з сямідзясяцігоддзем юбілея адбылася ўшанаванне старажыта дзіржорскага дзеяча мастацтва БССР Іны Александровічы Гітгарцы.

Побач з выканаўчай дзейнасцю І. Гітгарц вёў вальную педагогічную работу ў Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі.

Мне часта даводзіцца сустрапацца з работнікамі жылвагадоўчых ферм чатырох калгасаў Навагрудскага раёна. Сярод іх — многія моладзі з сярэдняй адукацыяй, з шырокімі запатрабаваннямі. Радасна і прыемна слухаць дарку, якая цікавіцца падарожжам за акіяны Джэкоўна Леанарда да Вінчы, асабліва цікавіцца Рамэ і Даўнцінці, якая можа раскажаць пра дасягненні сучаснай хіміі і спробы Англіі ўстаўпіць у агонь рынак. Слухаеш такую даўчыну і міжволі думаеш: усталюць нашы прывычныя формы агітцыіна-масавай работы, не адпавядаюць яны культурнаму ўзроўню калгасніка. Думаецца, што пра гэта таксама варта гаварыць у друку.

Ік жа зрабіць так, каб паслухаць агітатару прыходзіла больш людзей? Сёлетна настаўнікі Валоскай школы пачалі ілюстраваць свае даклады, лекцыі, гутаркі паказамі дакументальных фільмаў. Справа адрэау пайшла на дал. Менавіта было б у сельскім лектёрскім нарыстацкім для гэтай мэты і навукова-папулярнымі фільмамі. На

Не ўсюды яшчэ на вёсцы цэнтрам культуры-масавай работы Навагрудскі раён.

І аношнне, пра што хочацца сказаць. Сельскі Інтэлігент — першы за ўсё чалавек. На жаль, пра гэта часам забываюць. Калі Інтэлігент прыходзіць, напрыклад, да старшын калгаса з якой-небудзь абстаётай просьбаю, да яго ставяцца абывакава і няўважліва. Такія абывакавы і няўважліва часта нараджае ў чалавека грамадскую Інертнасць.

А. ГЕРАСЕНКА, вучар.

І калі ў нашай сталіцы быў адкрыты Дзіржорскі тэатр оперы і балета, дырэктарам і галоўным дыржорам яго стаў І. Гітгарц. З гэтага часу яшчэ больш пільна і шырока разгортваецца яго творчая дзейнасць. Ён былі пастаўлены оперы «Царская імяства», «Князь Ігар» Барадзіна, «Рыгале» Вердзі і рад іншых. Гэтыя спектаклі забяспечылі высокі прафесійналы рост тэатра.

Прысягае сябе педагогічнай дзейнасцю. Ён кіруе сімфанічным аркестрам кансерваторыі, загадвае дыржорска-харавамі, кафедрай, узначальвае работу ў опернай студыі, якая там оперны клас. У ліку студэнтаў, якія скончылі Беларускае дзяржаўнае кансерваторыю па оперным класе І. Гітгарца вядомыя дзеячы Беларускай савецкай мастацтва — Н. Гуцельніцава, Р. Асіпенка, М. Зювановіч, Т. Шымко, М. Ворвулеў, Т. Пастушняк, В. Глушкоў і іншыя.

ГОСЦЬ ЦІ ГАСПАДАР У КЛУБЕ?

Раней жыхары цэнтральнай сельскай саўгаса «Валосавічы» часта пыталіся ў загадчыцы клуба Е. Раўт.

дапамогай загадчыца клуба. Сёлетні памагаль, але сталы сувязі сельскіх Інтэлігентаў з клубам не было.

месьнікі загадчыкаў клубаў. Валосавіцкім сельскім клубам загадвае на грамадскіх асновах загадчыца даўчыца сада М. Смажэўская. Арганізаваны сельскія лектёрскія клубы. Працуюць у іх дырэктар школы М. Кроўтаў, урач Ф. Давыдава, атэстычным гуртком кіруе настаўніца Р. Семіянца.

Не ўсюды яшчэ на вёсцы цэнтрам культуры-масавай работы Навагрудскі раён.

Добрая і даўная дружба завялае вучню Чэрынаўскай сярэдняй палітэхнічнай школы Магілёўскай вобласці з рабочымі мейсцяра саўгаса. Яны часта наладваюць сумесныя вечары адпачынку. З цікавасцю прыйшлі, напрыклад, вечары на тэму «Ініцыя павінен быць савецкі чалавек», «Хто не працуе, той не есць» і інш. Па звы-

чаю на такіх вечарах разгараюцца гарачыя спрэчкі, дыскусіі. Апажычакі занаваеца масавымі гульнямі, канцэртамі.

Ленінградцы з цікавасцю знаёмяцца з працамі Беларускай мастакоў.

ТВОРЧЫЯ СУСТРЭЧЫ

Пазней дэлегацыя ў браніі рэспублікі, адначасна мастацкімі выстаўкамі, узмоўна агітцыіна-масавай — усё гэта стала традыцыяй у жыцці нашых творчых саюзаў.

І вось нядаўна справы сельскага клуба пайшлі на лад. А пачала ўсё з агоньнага сходу Інтэлігентаў Валосавіцкага сельскага Савета.

Пры неспадзяваным уздзеянні Інтэлігентаў Е. Пушкіна і вучняў старэйшых класаў арганізавана пільна бібліятэка-перасовак у вёсках Стайск, Веселова, Краснадучка, Кавалевічы, Старыя Валосавічы.

Асабліва папулярнасцю сярод глядачоў карыстаецца струны аркестр у складзе настаўнікаў і выхаванцаў даўчыца дома, якім ідуць вольны аматар музыкі, настаўнік Г. Астроўскі.

Зварот валосавіцкіх Інтэлігентаў абмеркаваны амаль ва ўсіх сельскіх клубах раёна. Інтэлігенты вёскі, абіцяюць наладзіць узоруную работу ўстановаў культуры.

Ленінградцы з цікавасцю знаёмяцца з працамі Беларускай мастакоў.

У вёсцы вядомыя дзеячы Беларускай савецкай мастацтва — Н. Гуцельніцава, Р. Асіпенка, М. Зювановіч, Т. Шымко, М. Ворвулеў, Т. Пастушняк, В. Глушкоў і іншыя.

АБМЕРКАВАННЕ РАМАНА

Новы твор леныградскага пісьмачніка Д. Грана «Іду на навальніцу» прыцягнуў увагу чытацтва і працы людзей навуцы. Роман зацікавіў навуковых работнікаў Беларускай Акадэміі навук. Яны вырашылі правесці дыскусію па гэтым творы і запрасілі аўтара наведаць Мінск.

Неба завалаклі хмары, накрывае дождж. Воддаль ад вёскі, у смугле — лес. Здаецца, яго прыцягнула валавыя пудры. Стаць — не заручыцца. Да яго і праступіць маладая жонка Лашчыноўска. Абое яны лясныя. Першыя неўзабаве пасля вяселля падаўся ў Дняпроўскае лясніцтва. Алякс. За ім пайшла і Вера. Праўда, Алякс не вельмі хацелася гэтага, бо не яночая гэта справа быць лесніком. Ён пагоў жонку і назваў марнарачкі і наўкам. А яна адно: пайду лесніком і ўсё. Як ні ўпярэціўся Алякс, а ўсё ж такі здаўся: жонка аднесла ў лясніцтва заяву і прыняла дзесяты аход — гэта пачаток аднацінацім, Аляксенім.

Па ядлоўцах пільна ўлева сцяжынка. Яна вядзе ў Алясеў аход.

Позіраючы жанчыну і зарагатаў. Рагатаў доўга, здэкальва, быццам п'ючы найважлівую асадолю.

Даму Вера прыйшла прыцемна. У хаце гарэла святло. Жоўтыя водсветы, што параджаліся праз фіранкі, ціха гойдаліся ў бярозавым кусте.

Лашчыноўска распутала «двух мышастых і павяла ў лясніцтва.

«Вось і нядаўна ідзе Алякс з квартала, паірае, ці есць свежыя сляды на снезе. Раптам гэты жаноцкі голас. «А можа здалосся?» Не, кліч. На дарозе Вера.

ЗАСЛОН БРАКАНЬЕРАМ

Міша Рамановіч ішоў па лесе. Тут усё яму знаёма да драбінкі. Вось стары варжаваты дуб, пад якім зямля парыта дайкамі, а вась пад той пахлівай бярозай летася ён знайшоў гняздо. Адсюль праціс крокаў з дзясцею — і аход ааконач. Але ішоўшы парушыла раптам насціражаную шчыноў.

«Позна ж не баўсаў там, — кідае муж, — лепшы затрымаюся, а калі што такое... загляну і ў твой аход.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Акт будзе ў судзе, — крыкнула яна Сіўчанку.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

СПРАВАЗДАЧА ЛІТАВ'ЯДНАННЯ

У Лясніцкай сярэдняй школе Гродзенскага раёна сабраліся вучні і многія жыхары пасвіна на сустрэчу з літаратурамі Гродна.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

СПРАВАЗДАЧА ЛІТАВ'ЯДНАННЯ

У Лясніцкай сярэдняй школе Гродзенскага раёна сабраліся вучні і многія жыхары пасвіна на сустрэчу з літаратурамі Гродна.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

СПРАВАЗДАЧА ЛІТАВ'ЯДНАННЯ

У Лясніцкай сярэдняй школе Гродзенскага раёна сабраліся вучні і многія жыхары пасвіна на сустрэчу з літаратурамі Гродна.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

«Слухай, ляснічкі, парві на маіх вачах акт, лепш будзе.

СЮВА ЗЕМАЯКАМ ШВЕЙКА

МІКРАПАВЯДАННІ

— Я хацеў бы пагаварыць з рэдактарам.
— Яго няма.
— Як гэта няма? Хайліну наезд я яго бачыў!
— Так, але ён вас забяважыў яшчэ раней.

Сустрэліся два мастакі.

— Ведаеш, на ўсёй выставі толькі адна карціна, ля якой можна спыніцца... Гэта твая...
— Дзякуй, шчыра дзякуй за прызнанне, — сціпла адказаў другі.
— ...Бо перад астатнімі стацьцямі натоўпы людзей...

На дамашнім вечары дачка гаспадары сьпявае пад акампанімант аднаго з гасцей. Праз хвіліну другі гоць зьявіцца да суседа:

— Прабачце, не ведаю, як называецца гэтая песня?
— Вы пра якую? Тую, што сьпявае панна Маркета, або тую, што іграе піяніст!

АФАРЫЗМЫ

Цытата лепей за аргумент. Ёй можна выграць спрэчку незат туды, калі не пераканеш праціўніка.

Алхімікі былі значна лепшымі гандлярамі, чым вынаходцамі. Яны не вынашлі эліксіру жыцця, але прадэлі яго.

Больш за ўсё ненавідзеў у сваёй дорослай дачцы ты рысы і манеры, якія так захаплялі ў сваёй сакратэры.

Бацька і сын. Мал. Банжыны ПЛАХАНЕВАЙ.

З візітам на старонках «Літаратуры і мастацтва» павяла аднойчым прыемная гаспадарыца — пані Усмешка. Падобна гумарыстычным матэрыялам нашых польскіх сьпору. А сёння ў гэтую гумарыстычную эстафету прымаюць удзел і славацкія сьпору. Дзесяткі год кроціць па зямлі імяны, то бацькі і дзеці, то хітрава-іранічны і з'яўляюцца ў сьпору. На раздзіме Швейка ў Чэхаславакіі любіць дасціпае слова. Я вось, прадэмаю слова зямлякам Швейка.

Зласчасная Герміна

Алія ГРЭГАР

Перапоўнены да краёў кіпучай творчай энергіяй, я напісаў надзвычай прыгожы, проста бліскучы раман аб працадільні электрастанцыі. Аздоблены рукапіс арыгінальнай назвай «Смела наперад!» і пасля яго ў выдвецтва і стаў каля аднаго. Неўзабаве я атрымаў пакет, у якім былі мой рукапіс і прыклады да яго ліст:

«Паважаны таварышы! Ваш раман «Смела наперад!»... 1 г. д. ... не адлюстроўвае новай сучаснасці... 1 г. д. ... і таму адсылаю яго назад. Герміна Кушбабава».

Ну, не да твару табе пасаваць перад некай Гермінай Кушбабай, падумаў я, і адважыўся ўмякнуць у ліст электрыкаў. На гэты раз я ўнёс прынцыповы змены: 120 вольт усюды пераправіў на 220 і, уключыў у поспеху, адаслаў раман у трыне выдвецтва. Не прайшло і два тыдні, як пашталёны даставілі яго назад. У прыкладным да рукапісу лістку была наўмоўная адмова:

«Ваш раман, на жаль, нам не падыходзіць. Герміна Эрцгагелева».

— О, Герміны — пагібельная! — усклікнуў я і на момант разгубіўся. Але творчы дух не даў ступіць на доўга. І не так лёгка пахвінуць мой атытэм. Я ўвёў у раман спартыўную лінію і прымушваў работнікаў электрастанцыі згуляць таварыскі футбольны матч з супрацоўнікамі Наукова-даследчага інстытута энергетыкі. Я сам здзіўся, як спырна ўкапанаваў я гэты элемент сучаснай тэматыкі. Потым мне прыйшла ў галаву новая ідэя, і я змяніў назву «Смела наперад!» на значна

больш сучасную: «Павароты і скрываўні». І сам асабіста накіраваўся з раманам у выдвецтва — апошняе — выдвецтва. Для вернасці працягнуў на дзвяркі прызвічна рэдактара. Там, дзякуй богу, не значылася ніякай Герміны, а чорным па беламу было напісана: Эмануэль Пшкорскі.

Я адракаментаваўся гэтаму сімптычнам чалавеку, паказаў яму раман, а ён загадаў прынесці нам у кабінет кавы, слова за словам і ўрэшце ён прыказаў, як я рад, што ён не Герміна. Я вымушана быў растлумачыць, што галоўным тэмазкам майго творчага размаху стаў прывід, які носіць імя Герміна. У першы раз гэта была Герміна Бадлякова, затым — Герміна Эрцгагелева. Усе гэтыя Герміны, гаварыў я, гэта гены нашай культуры. Кожная з іх трыба Бабы-Ягі і ўсё іх трыба гнаць бруднай мятлю. На гэтым мы развіталіся.

Праз тры дні я атрымаў па пошце рукапіс і заказны ліст, у якім было наступнае: «Ваш раман нам не падыходзіць ніякім чынам. На ўсякі выпадак павадаю, што паненка Герміна Бадлякова пасля выхату замуж стала Кушбабай. Пасля разводу і новага шлюбу прыняла прозвішча Эрцгагелева. Праз некаторы час яна аўдава, а затым атрымала новае прозвішча, якое адначасова з'яўляецца і мамі, бо я вышэйказаную даму ўзяў за жонку.

Эмануэль Пшкорскі».

«Юманітэ».

«Юманітэ».

УЗОРНЫ РАБОТНИК

Арнашт ЧЭРНИК

— А члэр, таварышы, мы падыходзім да галаўнага пункту пароды іна нашага пастаўжэння: мы павіны прапанаваць кандыдатуру ладнага, узорнага работніка. Не ворта

лішні раз нагадаць, наколькі адказна гэта справа. Дарно ўжо мінулі тым часам, калі вышэйшымі ўзростава работніка была пустой фарманнасьцю — бывала нават, што ў некаторых калектывах яе выбіралі протым галаванкам. Члэр гэта не так. Мы свае абавязкі разумеем правільна. І мае некаторы вольт. Дыктар пачынае дзярава нам і ўхваляць наш прапанова. Гэта і ёсць сапраўднае супрацоўніцтва з дырктарам. Дык каб доўга не гаварыць і я, уважымым дзе «за і дзе супраць», прапаную лепшым работнікам мінулага квартала прызначыць нашага Пошафа. Ён сьваём, падкаваны работнік, да таго ж самы малодшы з нас — толькі год на два жаніўся. Ядро — у камітэце, я — у мясцоце, Студэнт — інструктарам ў Свазарне, Іржына — у камітэце па дзяржаўнаму страхаванню, заставаць толькі Філава, але ён гэта не трэба, яна ўжо каатэру атрымае.

— Не ведаю, чаго ты хваляешся, Карал, — сказаў таварыш Замінка. — О, я стары аматар і мне не трэба ўказваць, што ставіць, а што — не. Помніш, як мы некалі ставілі «Графіну ў хатце» — гэта табе не яка-небудзь нягледзя Дзюльета! Але калі я ўжо на пасадзе, дык павіны разглядаць пытанне палітычна.

Чэшскі ДАСААФ.

Азінае, што ёсць цікавага на выставі абстрактна-стаў... Мал. Вільяма РЭЙХМАНА.

Павал ЦЫТАВІЦКІ

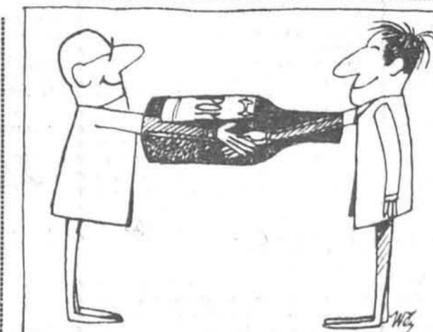
МАЯ КАР'ЕРА

«Ну, думаю, у наступную суботу я сваю памылку выпраўлю і зварну на сябе ўвагу».

— І калі дырктар прыйшоў, я, скажыце крыву, пакуль ён скажа «засць», як у вас з планам, добра, малайцы, а вы ведаеце, яко на словах «якая розніца паміж» пырнуў з усёй моцы.

Дырктар спыніўся на паўслове, па твары яго пачала пералівацца чырвань — ад інфарктнага адцення да філэтавага, і выбег праць.

Не, мяне не знялі з работы, бо з-за нейкіх махінаў вынігалі дырктары. Гэта было пачатак майей кар'еры. Мне пачаліся чалавекам, які першы адважыўся раскритыкаваць невясныя манеры нашага дырктара.

Рука руку мые. Мал. Мілана ВАУРА.

Габрыэль ЛАУБ

ПА ПЫТАННЮ РЕКАМЕНДАЦЫ П'ЕСЫ

Кіраўніцтва Адрамгурна пры містчоце народнага прадпрыемства «Утыльсырава» ў Пцілававіна».

Паважаны таварышы! У адказ на Вашы дроні па пытанню рэкамендацыі п'есы англійскага пісьменніка Шэкспіра «Рамео і Джульета» павадаю, што задовольні Вашы просьбу не прадстаўляюцца магчымым.

Мы не згаджаемся з майым вывадам аб бездзіянасці гэтай п'есы і лічыце, што бездзіянасці тут няма, бо аўтар выкрывае супярэчнасці ў жыцці пануючага класа Італіі. Вы таксама ўказваеце, што аўтар саўсма падрасірае ролю моладзі (сапраўды, Рамео — у камсамольскім. Джульета — у піянерскім узросце).

Гэта ўсё так.

Аднак, з другога боку, трэба ранава прызнаць, як я ўжо і зрабўў у паярэднім допісе, што п'еса «Рамео і Джульета» не на вышэйшым маральнага пункту глядзяна. Думаю, што Вы самі ведаеце, які ў нас цяжкасці з моладдзю (гл. дыскусію ў друку), і сцэна, дзе Рамео ўзлізае па вяршчы ў дзвярцы пакой, магла б мець алмоўны ўплыў на моладзь, асабліва ў інтэрнатура. Ваш прызначэнне, што Рамео і Джульета былі жаніты, не вытрымлівае крытыкі, бо маецца на ўвазе толькі царкоўны шлюб, якому не хапае законнай сілы, тым больш, што ён заключаны без дазволу бацькоў, не звязаны на тое, што Джульета была асобай непаўналетняй.

Аўтар прыгалагна твора

арыентуеца на нізкапробную бульварную літаратуру і штохвіліны адзін героі забівае другога—усяго ў п'есе сем мерцявоў». П'есе «Рамео і Джульета» пайшлі б толькі на карысць некаторым папраўкам—напрыклад, можна было б выкрэсліць самазабытна тытульных героўў і дапісаць больш антымістычную канцоўку з высьледкам.

Далучым, што ўказаны аўтар прагрэсіўнага заданнага твора сапраўды, як я адзначаю, стаячы ў Савецкім Саюзе і нават у самой Маскве. Але ж не зьява зьяваць, што публіка ў Савецкім Саюзе знаходзіцца на больш высокім ідэалагічным узроўні. У нас п'еса «Рамео і Джульета» магла б прынесці шкоду, асабліва ў нашым горадзе.

Маглі б пайсці чуткі, што пад імем Капулеты выведзены мясцовы жыхар Капулеты Францішак. Сапраўды, грамадзянін Капулеты вызначыцца гарачнасцю і запальчавасцю, і ў горадзе яго завуць «кывавы Капулеты». Аднак, гэтая клічка ўзнікла не на падставе забойстваў або іншых злачынстваў, але з-за ізначных ранаў, якія ўказаны грамадзянін лаускае без усялякай злой думкі пры выкананні службовых абавязкаў заганчыка шырльці.

Дачка грамадзяніна Капулеты Юлья, сапраўды, выходзіла замуж паспешліва. Аднак гэта адбывалася зусім не патэсна. Наадварот, грамадзянін Капулеты з яе жаніхом.

Капулеты — па-чэшску «састарэй, вельмі стары».

сержантам Сікоркам меў перад гэтым гутарку (і не адзін раз!) на вуліцы і пры сведках — перш чым справа дайшла да вяселля.

Зрэшты, Фр. Капулеты грамадзянін сумлены і добраахвотна адрацаваў 114 галдзі на будаўніцтва дзіцячых пляцоўкі.

Прыняўшы пад увагу ўсё вышэйказанае, ставіць п'есу «Рамео і Джульета» не рэкамендуе.

Я быў здзіўлены, што гэтую прапанову высунуў і меніла ваш перадавы гурток, які заўсёды вызначае прагрэсіўным рэпертуарам і актыўнай палітычнай дзейнасцю. Па сваіх натаках я ўстанавіў, што ў пастаўках ваших было 11 героўў славянскага паходжання, з якіх 4 — нават з якаскавай беднаці, 3 — з рабочых, 5 — з працэсіўнак працоўнай інтэлігенцыі і антыфеадальнага супраціўлення... У ваших п'есах быў высокі працэнт жанчын, асабліва напружана і ў час правядзення Міжнароднага жаночага дня. У вас ідэалагічны паказчык лепшы, чым у нашай літаратуры ў агульна-дзяржаўным разрэзе, як можна меркаваць па дакладах і справздачах Саюза пісьменнікаў.

Вы заўсёды былі першымі ў агітмасавых кампаніях. Напрыклад, у снежні мінулага года ў час кампаніі за хутчэйшае заканчэнне ўборкі цукровых буркоў ў Прагу на прагледзілі фільма «Салодкае жыццё».

Я ўвяснуе, што вы зразумеце мае довады і падберце

Антаніа ЗАМІНКА, акружыў інспектар на справах асветы.

— Не ведаю, чаго ты хваляешся, Карал, — сказаў таварыш Замінка. — О, я стары аматар і мне не трэба ўказваць, што ставіць, а што — не. Помніш, як мы некалі ставілі «Графіну ў хатце» — гэта табе не яка-небудзь нягледзя Дзюльета! Але калі я ўжо на пасадзе, дык павіны разглядаць пытанне палітычна.

Чэшскі ДАСААФ.

Азінае, што ёсць цікавага на выставі абстрактна-стаў... Мал. Вільяма РЭЙХМАНА.

ІХ НОРАВЫ, ІХ МАРАЛЬ

Факты з зарубежных газет і часопісаў

КОНЫ У ШТАНАХ

Нядаўна члены «Таварыства супраць нуднага жыцця» арганізавалі даманстрацыю перад Бельям домам, паграбуючы каб жонка прэзідэнта Імакеліна Кенедзі і дачка прэзідэнта Караліна апрадулі сваіх верхавых коней. Прэзідэнт таварыства містэр Праут растлумачыў, што нудзізм (паўнеўне ў голым выглядзе) непрыстойны як сярод людзей, так і сярод жывёл. Калі людзі пачалі апрацаваць, дык і жывёлы трэба рабіць тое ж самае. Таварыства распрацавала розныя ўзоры адзення для жывёл. У 1969 годзе, сьвярджае містэр Праут, ніхто не будзе здзіўляцца, убаўчышы сабаку ў шортах або калі ў штанах.

«Юманітэ».

ВЯРХОУНЫ СУД

Вярхоўны суд у Нью-Йорку днём разгледзеў скаргу вядомай танцоўшчыцы стрыптызу Фейт Дэй, якая абвінавачвае адна са сваіх калег у незаконнага метаду распрашання Фейт Дэй. Ісцця ацэньвае шкоду, прынесены ёй ў сувязі з канкурэцыяй, у 180 тысяч долараў. Вярхоўны суд, разгледзеўшы спосабы распрашання кожнай танцоўшчыцы, прыйшоў да заключэння, што лны зусім аднолькавыя, і задаволіў прабававіні ісццы.

«Вохенпост».

САЛОДКАЕ ЖЫЦЦЁ

На шыкоўнае кабарэ на Манмарты «Салодкае жыццё» (вуліца Вавэн, 28), названае па вядомай фільму, нядаўна напалі гангстэры. Трое элігантна апрачутых маладых людзей, увайшоўшы ў кафе, вынілі пістолеты, адзін заставіў стаяць дзвярэй, а двое астатніх сабралі каштоўнасці і грошы ў наведвальнікаў. Заадно яны з касы захапілі тры з палавінай тысячы франкаў і ўцікалі, не чакаючы прыходу паліцыі.

«Ліберасьён».

ЛЮДЗІ І ЗВЯРЫ

«Для доследу над жывёлаю патрэбен дазвол ад розных таварыстваў абароны жывёл. Але атрымаць яго медыкам не заўсёды лёгка. У той жа час для медыцынскіх доследу над чалавекам не патрэбна ніякага дазволу. Вось чаму влісканцы і іншыя доследы ў апошні час усё часцей праводзяцца на людзях».

«Медыцынер Журнал» (ФРГ).

НА ШЛЯХ ПРАВЕДНЫ

«Давол жанчынам займаць пасады сьвячэннаслужыцеляў у нашай краіне (Швеція). —

«Вохенпост».

У Сан-Хасэ (Коста-Рыка) прэзідэнт ЗША Кенедзі і прэзідэнт шасці Цэнтральна-амерыканскіх краін прыйшлі да пагаднення «Аб мерах супраць Кубы».

3 газет.

З ДАПАМОГАЮ МАЛТАКА

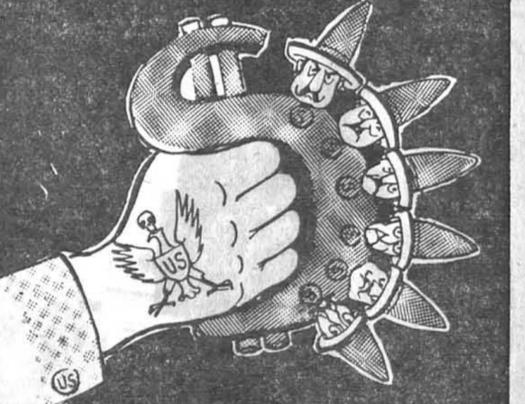
Нядаўна паяра маладых людзей з Кройдана (прадмесьце Лондана. — Рэд.) устанавілі новы сусветны рэкорд 1963 года па развінчаванні піяніна з дапамогаю малтака. Пры гэтым былі паказаны выдатны вынік — адна мінута сорак пяць секунд. Леташні рэкорд, устанавлены студэнтамі Дэтройта, быў многа горшы — чатыры мінуты і пяцьдзсят адна секунда.

«Юманітэ».

МЯЛІ, ЯМЕЛІ

Новы рэкорд працягласці выступлення з трыбуны ў амерыканскім сенате ўстанавіў прадстаўніц дамакратычнай партыі сенатар Вільям Проксмар. Яго прамова супраць прызначэння аднаго з нафтапрамысловаў членам камітэта па энергетыцы цягнулася трыццаць тры гадзіны.

«Вохенпост».

АНТЫКУБІНСКІ КАСТЭТ Мал. М. ЖЫТНІЦКАГА

Літаратура і Мастацтва

Вансучасныя

СУЧАСНЫЯ ВІДЫ КІНЕМАТОГРАФА

У радыцыю зьявіўся кінамеханік кіназатра з Астравіцкага Гарадка Мінскай вобласці Віктар Чарныш з просьбай расказаць пра сучасныя віды савецкага кінамотаграфа. Аказвае імя выкладчыка Мінскага гарадскага прафесійна-тэхнічнага вучылішча кінамеханікаў Э. Красоўскі.

Кінамотаграф, што азначае «запіс руху», створаны ў 1895 годзе дзюкучы выдатным адкрывам вучоны і вынаходнік розных краін. Валікі і слаўны шлях прайшла кінамотаграфія з таго часу. Вучоны, інжынеры і тэхнікі бесперапынна ўдасканальвалі кінамотаграф.

Цяпер асноўнае месца сярэд кінастановак займае звычайнае кіно. Акрамя гэтага, па апошняй гадзі абсталявана вялікая колькасць кінаўстановак шырокаэкраннага кіно, з'явілася панарамнае, шырокафармацнае дзеянне, старажытнае кіно і кругарама. Разгледзім асноўныя віды кінамотаграфа, якія выкарыстоўваюцца цяпер.

Звычайнае кіно здымаецца на 35 або 16 мм кінаплёнку (у кінааматарскай практыцы выкарыстоўваецца яшчэ і 8 мм плёнкі). Пасля кіназдымкі і запісу гуку адрукаваная копія фільма мае кадры з малюнкамі і адну фатаграфічную

(альцічную) фанэграму. Паказ фільма ажыццяўляецца з дапамогай камплекта апаратуры і абсталявання. У гэтым камплекце ёсць кінапраектар, аб'ектыў якога забяспечвае кінапраекцыю. І гукавы блок з фотаэлемантам, які ўзнаўляе фанэграму. Кадр мае на экране адносны бакоў 1,38:1. Гукавое суправаджэнне аднакласнае. Вугал глядзяна адначасна, як і сядзіць у сярэдзіне першага рада, складае 39 градусаў.

Такім чынам, глядач у звычайным кіно бачыць усю паверхню велькага экрана ў рамы і чуе гук з аднаго або двух гучнагаварыцеляў.

У шырокаэкранным кіно здымка таксама на кінаплёнку 35 мм шырынёй, але з прымяненнем у кіназдымачым апарате анаморфнай оптыкі. Яна «сціскае» малюнак на гарызантальнай прыкладня ў два разы. Пры праекцыі такога фільма на экран прымяняецца дэ-анамарфная оптыка, якая «расцівае» малюнак і праеітэ яго ў правільным выглядзе на шырокі экран з адноснамі бакоў 2,55:1.

Такая сістэма дае магчымасць зняць і паказаць на экране ў два разы больш малюнкаў, чым у звычайным кіно. І значна падкрэслівае «эфект уздулу». Дасягаецца гэта значным гарызантальным вуглом глядзяна, які ў сярэдзіне першага рада складае 97 градусаў.

Старажытнае (прасторавое) гукаўзнаўленне — перадаваецца гук і шумавыя эфекты ў адпаведнасці з падаемі на экране — дасягаецца ў шырокаэкраным кіно чатырохканальнай сістэмай запісу гуку. Для ўзнаўлення магнітнага запісу гуку кінапраектар забяспечвае спецыяльнай прыстаўкай. Яна зьява з магнітнымі дэ-рожымі фільма чатыры магнітных галоўкаў. Кожная з іх злучана з узмацнячым, да якога падключана група гучнагаварыцеляў. Тры групы і ўрамаваныя за экранам у трых пунктах — на баках і наспрод, прыкладня ў такім жа парадку, як былі ўрамаваны пры запісу мікрафонаў. Чатыр'я група гучнагаварыцеляў, прызначаная для шумавых эфектаў (шум дажджу, гул самалёта, удары грому і г. д.), размешчана на баках і адзін сцяна глядзельнай залы. Гэтым дасягаецца эфект перамяшчэння гучу ў адпаведнасці з падаемі на экране.

Экран у шырокаэкранным кінамотаграфі займае амаль усю шырыню прыроднай сцяны. Наб'яркаецца і рэзкісць малюнка была добрым па ўсяму полю экрану, ён зроблены ўвагнутым. А для таго, каб за ім можна было размесціць гучнагаварыцеляў, экран перфарыраваны.

Вываюць шырокаэкраннае фільма і са звычайнай алтычнай фанэграмай, якія не забяспечваюць стэрэафанічнага эфекту. У гэтым выпадку малюнак на экране мае адносны бакоў 2,35:1.

Побач са станаючымі якасцямі шырокаэкраннага кінамотаграфа мае і свае недахопы. Малюнак на шырокім экране атрымліваецца не вель-

мі разкім, ён зярністы і часам скажоны. Прычынамі гэтых недахопаў з'яўляюцца прымяненне анаморфнай оптыкі з цыліндрычнымі лінзамі, недастаткова высокая якасць кінаплёнкі, праклікі ў каправанні і фатаграфічная апрацоўка фільмакопіі.

У панарамным кіно здымка робіцца строенай кіназдымачнай камерай (трыма кіназдымачнымі апаратамі) на 35 мм плёнкі. Аб'ектыўны камер стаяць у адноснах адзін да другога пад вуглом у 45 градусаў. Вугал ахопу кожнага аб'ектыва па гарызанталь 50 градусаў, а агульны вугал (улічваючы некаторыя перакрыцці аб'ектывамі) складае 146 градусаў.

Агульны малюнак складаецца з трох кадраў трох плёнак. Дзюкучы таму, што плошча кадра ў фільмакопіях панарамнага фільма атрымліваецца прыкладня ў шэсць разоў большай, чым плошча кадра звычайнага фільма, малюнак яго вельмі высокай якасці: рэзкі, яркі, выразны, у ім мала прыкметна зярніскасць.

Кінапраекцыя ажыццяўляецца на моцна ўвагнутую шырокую паверхню экрана з адноснамі бакоў 2,6:1 адначасова трыма кінапраектарамі з трох кінаапаратных. Правы кінапраектар праеітэ малюнак на левую частку экрана, сярэдні — на цэнтральную, а левы — на правую. Гэта дае магчымасць атрымліваць цэлыя малюнак.

Вугал глядзяна на экран у цэнтры першага рада дасягае 132 градусаў.

Запіс гуку ажыццяўляецца на асобным 35 мм плёнкі, якая мае дзевяць магнітных гукавых дарожаў. Такая шматнальнасць сістэма гуказапісу дазваляе атрымаць гук, які амаль не адрозніваецца ад натуральнага. Старажытнае ўзнаўленне гучу забяспечваецца з дапамогай спецыяльнага магнітафона — фільмаапарата, які сіньхронна злучаны з трыма кінапраектарамі. Пяць магнітных фанэ-

грам з дапамогаю пяці галоўкаў прыстававаюць і асноўныя групы гучнагавар